

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Idonea asseueratio, q[ue] homo ex ratione sua libera potesse continere si
uelit: alioqui iumentorum similis habendus est cap. xxix

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

Idonea asseueratio, q̄ homo ex ratione sua libera
 potest continere si uelit alioqui iumento
 rum similis habendus est. Ca. XXIX.

Quo nam cedo, iure imputari libidinis peccatum
 cuiquam posset, si necessarium foret homini libi-
 dinoso secundum appetitum carnis, & impu-
 dice præter animi sententiam quicquam facere? Et ec̄o
 uerso quidnam haberet in se boni castitatis studium: aut
 quæ uirtus esset continentia: si quicquam contra natu-
 ram temere niteremur: quando ex philosophi senten-
 tia nihil potest esse bonum in hac uita, quod sit iniqui-
 tra naturam attentatum. Veruntamen nemo negat con-
 tinentiam inter uirtutes censerī: ac esse uere bonum, siue
 quis salutis, siue tranquillitatis causa sese à uenere conti-
 nere disponat. Nam sicut nulla nostra culpa est, si non
 præstemus quod ab homine præstari nequit: ita quoq̄
 nulla uirtus, si quid contra naturam hominis nitēdo mol-
 liamur. Pari quidem modo, & honoris, & laudis præ-
 mio caret, uel quod totum sit contra naturam: uel quod
 totum naturæ tribuatur. Quemadmodum in brutis ani-
 malibus fieri uidemus, quæ nullam laudem ex suis actio-
 nibus consequuntur: quoniam si quid recte faciunt natu-
 ra sua tantum, non ulla animi uirtute faciunt. Atq̄ rursus,
 quod peccatum aut delictum ea ipsa incurrent, si quic-
 quam abominandum ex sua natura committant: quum
 ratione prorsus careant, qua rectum à prauo, æquumq̄
 ab iniquo dignoscere ualeant: Id enim est proprium
 duntaxat hominis habentis liberę uoluntatis arbitrium,
 non autem iumentorum usu rationis, & boni ac mali di-
 scretione carentium. Recta quidem actio labori, & uolun-
 tati, & studio data est: quod autem solui instinctu na-
 turę fit, non facientis, sed naturæ laus est: datorisq̄; tan-
 tum, non etiam effectoris commendatio. Naturæ siqui-
 dem hominis tributum est, ut possit bonum, & malum

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

discernere, uirtutem, & uitium cognoscere, & secundum
liberum uoluntatis arbitrium, id, quod mauult ipse se
qui. Quamquam actio boni, non ita natura praesto sit no-
bis ut mali, bonique cognitio, namque in eo opus est nobis
sedulitatis, studio, uoluntate: & super omnia diuina gra-
tia. Inde ex ipsa actione, & cognitione, & uirtutis, & uitii
quod nomen: inde laus, decusque premium pro merito unio-
cuique tribuendum. Quamobrem in sacris literis ubique
in historiis etiam gentilium legimus, continentes, & cas-
tos, semper pudicitiae laudibus decoratos: at impudicos
contra ob incontinentiae crimen graui supplicio pu-
nitos. Quod nequaquam iure factum dici posset: si uel
continentia uirtus non esset: uel incontinentia careret pec-
cato. Extat. D. Augustini sententia dicentis. Deum nun-
quam redditurum homini interitum, nisi is inueniretur
uoluntarium habuisse peccatum. Neque enim iuste Deus
ei suam iram inferret, qui ex necessitate naturae in transgres-
sione legis aliquando incurrisset. Et. D. Hieronymus, pec-
cati, inquit, non naturae ultor est Deus. Insuper quidnam quae-
so rationalis homo differret a caeteris animantibus? (ut
paulo ante dicebam) nisi in eo ratio libera sit, ac subdi-
tum teneat appetitum? Eas enim obediētes & uentri, &
ueneri natura finxit, abiectaque propterea ad pastum prop-
nas: quum hominem contra erexerit sublimem ad coe-
lum: uerum in conceptu, & ortu, & interitu pares penē
nobis fecit: iuxta illud. Unus interitus est hominum &
iumentorum, & aequa utrorumque conditio, sicut mori-
tur homo, sic & illa moriuntur. Et Mātuanus Homerus
ait. Omne adeo genus interris hominumque, ferarumque.
Et genus aequoreum, pecudes, pictaque uolucres. In furi-
as, ignemque ruunt amor omnibus idem. Differunt ergo,
quod in homine naturaliter ratio, in illis solum appeti-
tus, & libido propria dominatur. Hinc eis intemperatus
ardor in coitu, immodicus in pascendo appetitus: quor-
um utrumque in homine disciplina, ac ratio moderantur.

Eccl. 3

LIBER TERTIVS. MOD. 792

Qui uero secus faciunt, exisse e potestate mentis dicuntur: habenturq; propterea & dementes, & stolidi: q; hi cum homine pecudem copulauerint. Homini siquidē à natura, constantiæ, moderatiōis, temperantiæ, uerecūdiæ partes datæ sunt, & imposta persona eximia, cum excellenti præstantia reliquarum animantium. Proinde iuxta illud propheticum dictum, incontinentes iumentis insipientibus merito comparantur, q; ex sua intemperantia eorum similes esse uideantur. Voluptas itaq; ueneris, quicquid impudici quidam dicant, ita est naturalis, ut non omnino cogat, ita uero cogat, ut non sit prorsus uolenta; sed possit ab homine opitulāte gratia Dei pro arbitratu animi, uel ex religionis causa, uel amore continentia; aut omnino intermitti, aut ex usu uitæ, atq; officio generandi licite ac modeste tractari in foedere matrimonii. Nam sicut hanc suadet animalis natura, sic reicit disciplina spiritualis: quatenus nemo huic rei necessario quicquam debeat: nisi qui sic se animo abiiciat, ut nihil inter se ac tardam pecudem interesse arbitretur, malitq; quod proprium est quadrupedum, ac uolucrum, libidinem sequi, q; quod est proprium hominis, continendi rationem. Redarguit eiusmodi homines lyricus propheta dicens. Nolite fieri sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus: quod nihil profecto sonat aliud, q; minime decere hominem diuino penè intellectu præditum, in desyderia carnis suis habenis belluarum more præcipitem ferri. Etenim quicumq; sese hoc pacto libidinibus deduit, tanquam pecora muta, nec habent incontinentiam pro uitio, cui repugnent, nec cōtinentiam pro uirtute, quam sequantur. Cæterum nos si recte sapiamus, si homines sumus, si uiriliter decertamus, non excidet nostris è manibus uictoria: quum nunquam defutura sit nobis gratia omnipotentis Dei, quæ ubique præsto est inuocantibus eum in ueritate. Neque id quidem aliter sperandum est. Vitiosa quidem præsumptio esset,

Psal. 18

Psal. 3

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

Sap. 8

boni quippiam, nedum tam difficilem uirtutem propriis uiribus arrogat: quando id donum Dei est uel maximum. Sciu, inquit sapiens, quod aliter non possum esse continens, nisi Deus det. Dat autem Deus omnibus uolentibus, ac annitentibus quantum in se est. Nulla ergo homini cuiquam, nisi aut à suo, aut à prauæ consuetudinis uitio peccandi necessitas ingruit: præsertim quum multo magis secundum naturam hominis sit celsitudo animi, atque constantia, quàm impetus, ac effrænata appetentia ueneris, quod est proprium pecudum, ac iumentorum: ut dicebam modo, quibus nec matrimonium est quo coitum rationabiliter moderetur, nec continentia ratio, qua impetum libidinis frænent.

Ut magnæ difficultatis est, ita & magnæ uirtutis continere. Cap. XXX.

Verum enim uero sicut negamus quenquam cogi uitio naturæ ad incontinentiam libidinis: ita ex professo fatemur perarduum esse, ac perquæ difficile seruare continentiam. Magnum id certe opus, & perpaucorum hominum, atque (ut arbitror) omnium humanorum conatuum longe maximum. Magni ingenii est, inquit Cicero, reuocare mentem à sensibus, & cogitationem à consuetudine. Quare quum mecum ipse considero diurnitatem pugnae, libidinis stimulos, estus iuueniles, occasiones promptas, improuisos, ac inopinatos amoris congressus, quibus assidue exercemur: atque in horas oppugnamur, atque etiam dum recogito è carne nos, non ex silice natos esse, non possum non multum extimescere imbecillitatem, ac fragilitatem totius humani generis, & priuatim cuiuscunque, & meam: & propterea minus admiror esse complures, qui diffidentes quicquam arduum de se polliceri castitatis uouendæ sententiæ non subscribunt: ueritè ne sibi satis idonea uirtus sit